

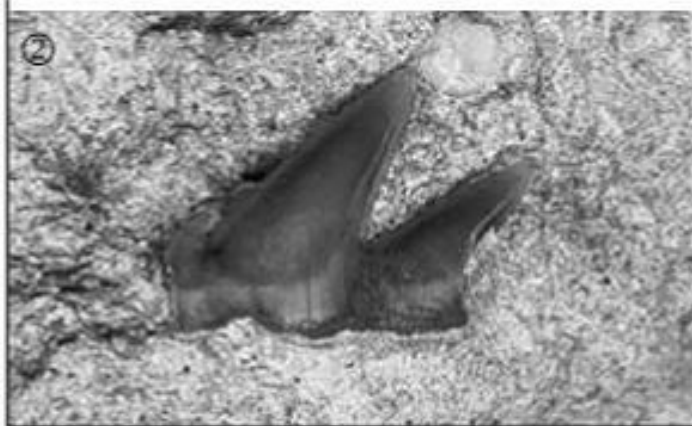
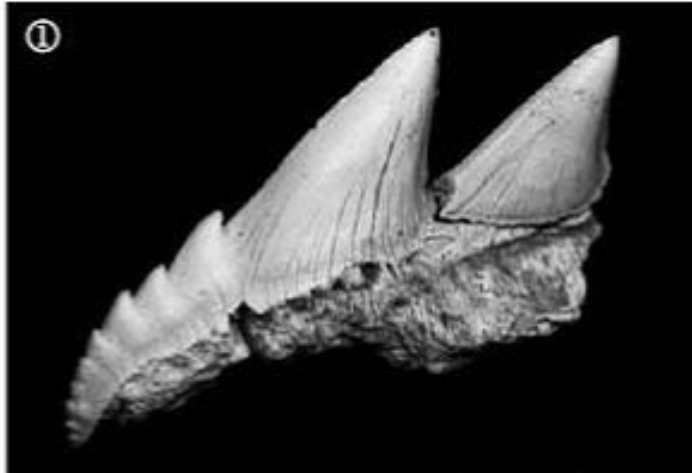
Notorynchus primigenius – zanimiv miocenski morski pes v Sloveniji

Matija Križnar

Rod *Notorynchus* spada v družino Hexanchidae, ki združuje morske pse s šestimi ali sedmimi škržnimi režami. Njihova značilnost so tudi zobje, katerih heterodontnost¹ je zelo izrazita. V zgornji čeljusti ima okoli 20 zob, v spodnji pa le 15. Najdeni zobje imajo glavno konico zoba in še vsaj nekaj manjših zobčkov (sekundarnih konic). Korenina je visoka in ravna. Rod se pojavi že v spodnji kredi (slika 1). Vrsto *Notorynchus primigenius* je zaslediti že v oligocenu, a je višek razširjenosti dosegla v miocenu. Današnji predstavnik tega rodu pripada vrsti *Notorynchus cepedianus*. Živi v plitvejših vodah šelfov, zaide pa tudi blizu obale, kjer preiskuje morsko dno. Odrasli primerki teh morskih psov zrastejo do štirih metrov.

V Sloveniji je vrsta *Notorynchus primigenius* redka in do sedaj še ni bila opisana. Najdena je bila v srednjemiocenskih plasteh kamnoloma Lipovica pri Brišah in spodnjemiocenskih plasteh pri Moravčah, v opuščnem peskokopu Tomc (zgoraj).

¹ heterodontnost – različne oblike zobnih kron, tako v zgornji kot v spodnji čeljusti.

Notorynchus primigenius; 1 – iz okolice Moravč in 2 – kamnoloma Lipovica pri Brišah. Oba zoba imata ohranjeno samo krono.

Foto: Matija Križnar

Literatura:

- Cappeta, H. 1987: *Chondrichthyes II. - Mesozoic and Cenozoic Elasmobranchii. Handbook of Paleoichthyology. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.*
- Hiden, H.R. 1994/95: *Elasmobranchier (Pisces, Chondrichthyes) aus dem Badenium (Mittleres Miozän) des steirischen Beckens (Österreich). Mitt. Abt. Geol. und Paläont. Landesmuseum Joanneum, 52/53, Graz.*
- Kocsis, L. 2007: *Central Paratethyan shark fauna (Ipolytarnóc, Hungary). Geologica Carpathica, 58, 1, str. 27 – 40.*

